

GELECEK DÖRT YILIN VERGİ POLİTİKASI TERCİHLERİ

2019-2023 dönemini kapsayan 11'inci Kalkınma Planı yürürlüğe girdi. Planda daha güçlü ve müreffeh bir Türkiye hedefi var. Bu hedefe ulaşmak için ise bazı vergi politikası tercihleri yapılmış durumda. Bu tercihler özel sektörün yatırım kararlarına da yansımalar olacaktır.

Türkiye'de büyüme ve kalkınma çalışmaları "planlar", "yillik programlar" ile yapılıyor. Cumhurbaşkanlığı sisteminin ilk planı olan "11'inci Kalkınma Planı (2019-2023 dönemi)", TBMM'de kabul edilerek 23.07.2019 tarihli Birinci Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlandı. Plan geleneği devam ediyor. Planın bitiş yılı Cumhuriyetimizin 100'üncü yılı.

11'inci Plan'ın, "hukukun üstünlüğü, güçlü demokrasi ve temel hak ve hürriyetler" üçlü sacayağına dayanması, Cumhuriyetimizin 100'üncü yılında bitecek bir plan için anlamlı ve önemli. Malum büyüme kalkınma anlamına gelmiyor ve bu üçlü sacayağı sürdürülebilir büyümede çok önemli.

Planın hedefi, "ekonominin yapısını, uzun vadede istikrar ve sürdürülebilirliği sağlayacak şekilde dönüştürerek, eğitimle insan kaynağının, milli teknoloji hamlesiyile teknoloji ve yenilik kabiliyetinin artırılması"; vizyonu ise "daha fazla değer üreten, daha adil paylaşan, daha güçlü ve müreffeh Türkiye" olarak belirlenmiş.

Şimdi bu hedef ve vizyon için vergi politika tercihlerine bakalım. Sonra bunların muhtemel yansımalarına ve özel sektörün yatırım, istihdam ve toplum refahında artış için vergi politikalarına ilişkin bazı beklentileri belirtelim.

VERGİ VE TASARRUF TERCİHLERİ

Plandaki "vergi ve tasarruf politika tercihleri" özetle şu şekildedir:

- Yatırım dönemine odaklanan; esnek, nakit teşvikleri de içeren "yeni bir teşvik sistemi".
- Etkin olmayan vergi teşviklerin kademeli kaldırılması. Mükerrer teşvik ve destekler ile ilgili düzenlemelerin yapılması.
- Vergilemede "gönüllü uyum, öngörülebilirlik ve şeffaflık artıracak", vergileme hizmetleri etkinleştirilecek. Şeffaflığa ilişkin "detaylı ve açıklayıcı vergi istatistiklerinin kamuoyuyla" paylaşılması.
- Gelir İdaresi'nin kurumsal kapasitesi artırılarak kayıt dışı ekonomiyle mücadele.

- "Vergi Veri Analiz Merkezi" kurulması.
- "İnteraktif Vergi Dairesi" ile tüm vergileme hizmetlerinin dijitalleşmesi.
- E-fatura ve e-defter uygulamalarının geliştirilmesiyle sahte belgeyle etkin mücadele.
- Mükellef haklarının yasal altyapıya kavuşturulması.
- Vergi adaletinin güçlendirilmesi, tabanının genişletilmesi ve vergi gelirlerinin artırılması için vergi sisteminde revizyonlar yapılması.
- Gelir ve kurumlar vergilerini tek bir kanunda toplayarak; vergi tabanını genişleten, vergiye uyumu kolaylaştıran, öngörülebilirliği artıran, yatırım ve üretimi destekleyen "Gelir Vergisi Kanunu" çıkarılması.
- Ödeme gücü ilkesine göre kazançlar üzerinden daha çok vergi almak üzere "artan oranda vergilendirmeye yönelik mekanizmaların" artırılması.
- Vergiye uyum maliyetlerini azaltan, mükellef hakları düzenlemeleri barındıran, uyuşmazlıkların kısa sürede çözülmesini sağlayan ve vergi cezalarına gönüllü uyumu artıracak caydırıcı bir yapıya kavuşturacak yeni "Vergi Usul Kanunu" çıkarılması.
- "Kapsam, matrah ve vergi oranları düzenlemeleri" ile "doğrudan vergilerin vergi gelirleri" içindeki payının artırılması.
- Maktu vergi artışlarının enflasyon artışına bağlanması.
- "Lüks ve ithal yoğunluğu yüksek" ürünlerden Özel Tüketim Vergisi'ne (ÖTV) tabi olmayanların ÖTV kapsamına alınması.
- Gayrimenkul mülkiyeti üzerinden alınan vergiler, diğer tasarruf araçlarının vergilendirmesi dikkate alınarak gayrimenkul kaynaklı gelirlerin vergilendirilmesinin sağlanması.
- "Belediye Gelirleri Kanunu'nun" yeniden düzenlenmesi.
- Gayrimenkul vergilemesinde esas alınan "alım-satım değerinin tespiti ve beyanı" ile ilgili yeni bir sistemle, vergide adaleti sağlayan ve vergilemeyi etkinleştirecek

uygulamaların yapılması.

■ Öncelikli sektörlerde şirket tasarrufları ve verimli kullanımına ek vergi teşvikleri.

■ Birden fazla konut alımında vergileme ve kredi kullanımındaki düzenleme ve uygulamaların gözden geçirilmesi.

■ İmar planı değişikliğiyle taşınmazlarda oluşan değer artışlarının vergilendirilmesine ilişkin mevzuat ve uygulamanın güçlendirilmesi.

■ Şirketlerin halka açılımını destekleyecek vergisel teşvikler sağlanması.

■ Öncelikli sektör yatırımlarının finansmanında katılım bankalarınca sunulan ortaklık yöntemlerinden "emek-sermaye ortaklığı (mudarebe), kar-zarar ortaklığı (musareke), ortak yatırımlar (girişim sermayesi), mülkiyet ortaklığı ve zirai ortaklıklar" yöntemlerinin kullanılması durumunda katılım bankalarına vergisel destek sağlanacak.

■ Dahilde İşleme Rejimi, Hariçte İşleme Rejimi, Vergi Resim Harç İstisnası Belgesi ve Belgesiz İhracat Kredileri ile devlet yardımları uygulamalarına ilişkin tüm süreçler otomasyona geçirilecek.

■ Fikri mülkiyet haklarının ticarileştirilmesine yönelik vergisel teşvikler gözden geçirilecek.

■ Gerçek ve tüzel kişilerin Sivil Toplum Kuruluşları'na yapacağı para ve aynı desteklere yönelik vergisel düzenlemeler "sosyal ve ekonomik faydayı" artıracak şekilde yeniden değerlendirilecek.

ÖZEL SEKTÖRÜN BEKLENTİLERİ

Plandaki vergileme tercihleri hem dolaylı hem de dolaysız vergi artışlarının yol haritası gibi. Nasıl mı?

■ "Ödeme gücü ilkesine" göre yüksek gelirli kişilerden daha fazla vergi almak için "artan oranda vergileme mekanizmaları" uygulamasıyla, tasarruf ve yatırım yapma potansiyeli yüksek kişiler daha fazla gelir vergisi yükü ile karşılaşacak.

■ "Gelir ve kurumlar vergileri için tek kanun çıkararak", mevcut kanunlarda yer alan "istisna ve teşvikler azaltılarak veya vergi oranları artırılarak" bu politika önceliği hayata geçirilecek. Bu aşamalı mı yapılacak yoksa aniden mi yapılacak, şimdilik belirsiz. Ancak "kapsam, matrah ve vergi oranlarının yeniden düzenlenmesi ile doğrudan

vergilerin payının artırılması" bu anlama geliyor. Örneğin, kurumlar vergisi kanundaki yüzde 2'lik oran artış kalıcı mı olacak veya artacak mı?

■ Taşınmazlardan kaynaklanan gelirler vergilendirilerek (birden fazla konut alım-satımında vergileme ve kredi kullanımına ilişkin düzenlemeler ile imar planı değişikliklerine bağlı taşınmaz oluşan değer artışları dahil) dolaysız vergi gelirleri artırılacak ve taşınmazların alım-satımında esas alınan değer belirlenerek bu işlemlere dayalı vergi ve harç gelirlerinde artış sağlanacak.

■ "Lüks ve ithal yoğunluğu yüksek ürünler" ÖTV kapsamına alınarak dolaylı vergilerin payında artış sağlanacak. ÖTV'nin KDV matrahına dahil olması KDV gelirlerini de artıracak.

Diğer taraftan planda teşvik sistemine ilişkin önemli değişikliklerle "yatırım dönemine odaklı ve nakit teşvikler de içeren yeni bir teşvik sisteminin kurulması", "vergi idaresinin dijitalleşmesi", "şirketlerin halka açılmasının vergisel teşviklerle desteklenmesi", "fikri mülkiyet haklarının ticarileştirilmesine yönelik vergisel teşvikler" doğru politika tercihleri.

Ancak bazı konular ile ilgili tercihlerin/beklentilerin 11'inci Plan'da yer almadığını görüyoruz. Bunların yıllık programlarda yer almasını ümit

ediyoruz. Birkaçını belirtelim. Örneğin 17 Ağustos 1999 depremi ile geçici olarak ihdas edilen "özel iletişim vergisi (ÖİV)" bunlardan biri. Neden mi? Çünkü söz konusu vergi, Gider Vergileri Kanunu'ndaki bir madde ile kalıcı hale getirilerek uygulanmaya devam ediyor. Geçici ihdas edilen bu vergi mükellefler tarafından kazancın tespitinde gider kabul edilmiyor. Dijital çağda, damga vergisi, harçlar, emlak vergisi, BSMV ve ÖTV gibi vergiler maliyet veya gider olarak dikkate alınırken ÖİV'nin "Kanunen Kabul Edilmeyen Gider" olması dijital çağın ruhuna uymuyor.

Diğer taraftan, "vergi adaletinin güçlendirilmesi" adına yaklaşık 1,5 yıl aralarla çıkarılan "vergi affı ve varlık barışı" kanunlarının çıkarılmaması, küreselleşme ve dijitalleşmenin ulaştığı düzeyde bu konulara ilişkin uluslararası düzenlemelere (BEPS) uyumlu ilgili gerekli düzenlemelere ilişkin planda politika tercihlerinin olması beklenirdi. Söz konusu düzenlemeler özel sektörün rekabet gücünü önemli düzeyde etkileyen konular.

"İyi plan, şansı artırır."

